

Les beatificacions de Tarragona

Encara hi ha vençuts i vencedors

El proper 13 d'octubre, a Tarragona, 522 persones rebran l'honor dels altars com a màrtirs durant la guerra civil. Setanta-cinc anys després d'aquells fets, la Jerarquia de l'església catòlica sembla voler mantenir les ferides obertes aleshores, honrant massivament a les víctimes d'un sol bàndol. Aquest fet posa de manifest la seva incapacitat per superar les posicions de llavors, i que segueix considerant aquella la guerra com una Croada.

Celebrant-se a Tarragona, a més, la cerimònia de la beatificació deshonra la figura del llavors arquebisbe d'aquesta diòcesi, cardenal Vidal i Barraquer, que en un gest lúcid i valent es va negar a signar la Pastoral Col·lectiva dels bisbes espanyols de juliol de 1937 a favor de l'aixecament, el que li va ocasionar l'exili i tota mena de persecucions.

Tot col·lectiu té dret i probablement obligació d'honrar els seus morts. Però, per tancar ferides i poder fer-ho en un clima de reconciliació, cal que tots dos bàndols acceptin haver comès errors, demanin perdó i reconeixin en igualtat de condicions l'heroïcitat de tots els morts innocents i de tots els costats. Als catòlics ens toca demanar perdó per la posició bel·ligerant de la major part de la jerarquia, institucions eclesiàstiques i un bon nombre de laics i tenir la humilitat necessària que requereix la petició de perdó. Però fins ara la Jerarquia s'ha negat a reconèixer la il·legimitat del cop d'estat contra el legítim govern de la República i el greu error que va suposar la Pastoral Col·lectiva. Sense aquest reconeixement difícilment pot haver reconciliació.

Des de la nostra més profunda admiració i respecte per les vides i, sobretot, per les circumstàncies de cadascuna de les seves morts —sovint amb suplicis i patiments afegits—, desgraciadament el fet d'aquesta beatificació no pot evitar ser interpretat com una instrumentalització política de les morts al servei d'un sol dels bàndols.

En aquestes condicions, i en el context de l'actual debat sobre la recuperació de la Memòria Històrica, l'Església es col·loca en un espai no només de fàcil crítica com a institució sinó també d'instrumentalització partidista dels morts. Els ara beatificats mai haurien pogut imaginar-se que, setanta-cinc anys després, el sector més recalcitrant de la societat espanyola pretengui treure profit polític del seu sacrifici. Certament la jerarquia addueix que cap persona pot ser portada als altars si en la causa del seu assassinat s'hi barregen motivacions no estrictament de fe. Però

oblidar els milers d'obrers, mestres i sacerdots assassinats pel franquisme per motius de fidelitat al poble —i sovint també de fe— no només és una injustícia sinó que fa impossible una veritable reconciliació.

Per poder construir la reconciliació que aquest país segueix necessitant cal el rescabament moral de totes les víctimes. I això no s'ha fet encara amb les víctimes republicanes. Si l'Església tingués la llibertat i generositat suficient per fer aquest gest podria honrar els seus màrtirs sense que això suposés ofendre a ningú perquè tots, vencedors i vençuts, van ser igualment víctimes. I evitaria aquella frase maligna: "Els d'un costat, als altars, els de l'altre a la cuneta com gossos". Mentre aquest reconeixement no es doni la jerarquia de l'Església ha de saber que segueix humiliant a les víctimes innocents de l'altre costat i als seus familiars, segueix manifestant la seva incapacitat per ser factor de pau i reconciliació i, objectivament, volent o no, segueix apareixent com Jerarquia de la rancúnia.

Voldríem que aquesta nova beatificació massiva, que segueix mantenint les ferides obertes, serveixi perquè l'Església catòlica, amb sincer remordiment, demani d'una vegada perdó a la ciutadania actual per la seva participació, com a impulsora del conflicte i, conseqüentment com agressora; que es penedeixi per la seva col·laboració en la mort o assassinat de milers d'innocents, acusant, denunciant, oferint fins i tot llistes de feligresos sota sospita als escamots de la mort; que demani perdó per la seva responsabilitat en l'ocultació del sacrifici de tants que van lliurar la seva vida per causa de la justícia i la veritat, i finalment que demani també perdó pels beneficis de tot tipus que va obtenir al llarg de tants anys de l'il·legítim règim de la dictadura.

Es tracta fonamentalment d'exercir la funció de portadora de pau que ha d'exercir. L'Església no s'ha de relacionar amb el món en funció d'ella mateixa sinó en funció de la construcció del Regne de Déu, això és, en funció de la justícia i de la veritat. En cas contrari, si s'allunya i es confronta amb el món, per molt dret que tingui a reconèixer el mèrit dels seus, corre el risc d'esdevenir secta. I ja que com a Església aspira a manifestar socialment el missatge de Jesús, no hauria d'oblidar mai d'encarnar en sí mateixa aquest desig de Jesús recollit en l'evangeli sobre la unió dels seus seguidors: "Que siguin un com ho som nosaltres. Mentre era amb ells, jo els guardava en el teu nom, els que m'has donat. He vetllat per ells i no se'n ha perdut ni un sol "(Jn 17,11-12).